

7

Ojczyzna małych ojczyzn

Dzisiaj poznamy Ewę.
Zdaje się, że miała
ciekawe wakacje...

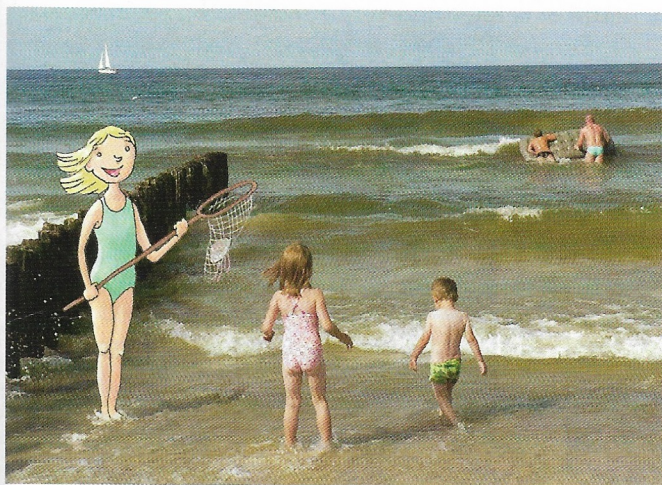

A kiedy ja będę miał
ciekawe wakacje???

Od Bałtyku do Tatr

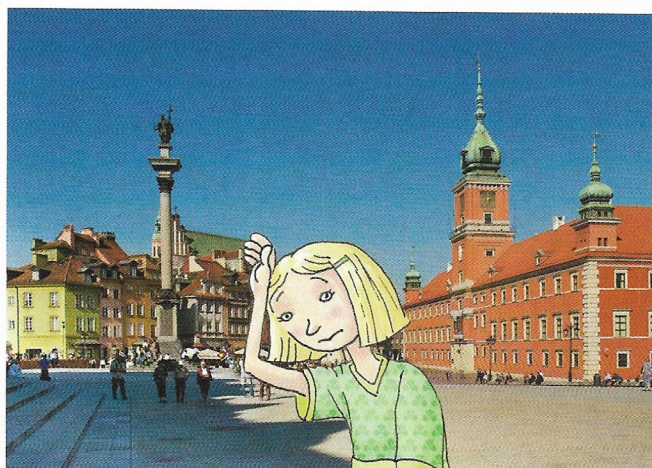
Ewa z rodzicami objechała Polskę wzdłuż i wszerz. Dzięki takiej podróży potrafi niejedno powiedzieć o naszej ojczyźnie. No właśnie, jaka ona jest? Co ciekawego można u nas zobaczyć?

Cześć, to właśnie ja! W każde wakacje włączę się z rodzicami po Polsce. Tu złapałam meduzę* w Bałtyku. Nie mówcie o tym mojej mamie, bo zemdleje.

Pływam łódką po Bugu. Jak dobrze, że u nas nie ma krokodyli!

meduza – zwierzę morskie w kształcie niewielkiego spadochronu, o przezroczystym, galaretowatym ciele

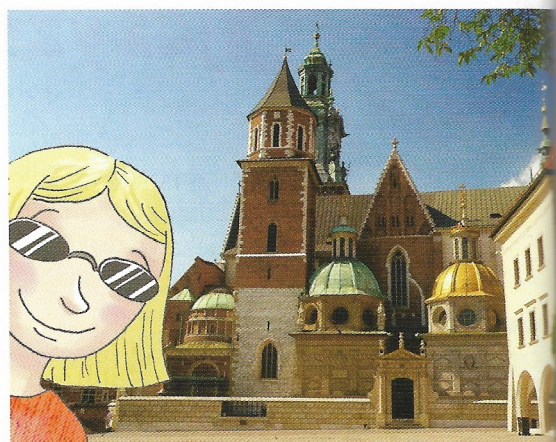
Uff, właśnie zwiedziłam Zamek Królewski w Warszawie. Zamek jest bardzo ładny, ale czy rodzice muszą mnie od razu ciągnąć do Muzeum Narodowego?

Polska to kraj **nizinny**. Ponad 90% jej obszaru leży na nizinie, to znaczy na wysokości od 0 do 300 metrów nad poziomem morza. Zapytacie pewnie: to dobrze czy źle?

I dobrze, i źle. Na nizinie łatwiej jest budować miasta i drogi niż w górach. Łatwiej też uprawiać pola. Za to trudniej bronić się przed nieprzyjacielem. Przez wieki po naszych ziemiach maszerowały obce wojska, a wojny wielokrotnie niszczyły Polskę.

Na szczęście dziś żyjemy w czasach pokoju. Zamiast armii ciągną przez nasz kraj tysiące samochodów i pociągów wyładowanych towarami. Nasza ojczyzna łączy Zachód ze Wschodem.

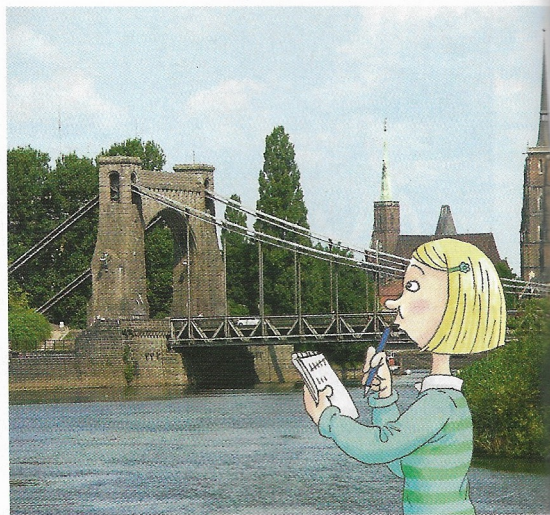
A to Kraków. Zaraz będę zwiedzać katedrę na Wawelu. A potem pójdę poszukać smoka. Zieje prawdziwym ogniem!

?

1. Opisz ciekawe miejsca w Polsce, które udało ci się zobaczyć.
2. Co to znaczy, że Polska jest krajem nizinnym? Jakie są zalety, a jakie wady takiego ukształtowania powierzchni?

Główne regiony Polski.

Liczę mosty we Wrocławiu. Jest ich ponad sto!

Regiony Polski

Region to część kraju, która różni się od innych części krajobrazem, historią i kulturą.

Polska dzieli się na sześć głównych regionów. Oto one:

Wielkopolska – kraina w zachodniej i centralnej Polsce. To właśnie tu ponad tysiąc lat temu powstało państwo polskie. Najważniejszym miastem regionu jest Poznań.

Małopolska – region na południowym wschodzie naszego kraju. Na południu Małopolski ciągną się wielkim łukiem góry Karpaty (ich częściami są Tatry i Bieszczady). Najważniejsze miasto Małopolski to Kraków, który przez kilkaset lat był stolicą Polski.

Śląsk – kraina na południowym zachodzie Polski. Dzieli się na przemysłowy Górny Śląsk i przemysłowo-rolniczy Dolny Śląsk. Na południu Śląska leżą góry Sudety. Największe miasta regionu to Katowice i Wrocław.

Mazowsze z Podlasiem – dwie płaskie krainy w centralnej i wschodniej Polsce. Na Mazowszu przeważają pola, na Podlasiu – lasy, z Puszczą Białowieską na czele. Największe miasta regionu to stolica Polski Warszawa oraz Białystok.

Warmia i Mazury – krainy lasów i jezior na północnym wschodzie Polski. Na Mazurach naliczono aż cztery tysiące jezior! Największym miastem regionu jest Olsztyn.

Pomorze – pagórkowata, pełna jezior i lasów kraina na północy kraju, nad Morzem Bałtyckim. Dzieli się na Pomorze Gdańskie i Pomorze Zachodnie. Najważniejsze miasta regionu to Gdańsk i Szczecin.

Huta na Górnym Śląsku.

Krajobraz Mazowsza.

Mazury z lotu ptaka.

3. Co to jest region?

4. Wskaż na mapie i krótko opisz główne regiony Polski.

Zdanie w dymku to przykład gwary podhalańskiej, zwanej góralską. Przetłumaczycie?

Czy Polacy mówią po polsku?

Gdybyście pojechali do Poznania, moglibyście usłyszeć zdanie: „Nie chciałym bejmami szajstać na drynde, wync lete na bimbe”. Znaczy ono: „Nie chciałem szastać pieniędzmi na taksówkę, więc lecę na tramwaj”.

W Chorzowie na Śląsku mama mogłaby powiedzieć: „Weź ta deczka do pranio, bo tata zrobiył na nij masny flek”. Czyli: „Zanieś ten obrus do prania, bo tata zrobił na nim tłustą plamę”.

Oprócz języka ogólnopolskiego, którego uczycie się w szkole i który słyszycie w telewizji, istnieją w Polsce dialekty oraz gwary.

Dialekt to odmiana języka narodowego, używana w danym regionie, na przykład dialekt śląski. **Gwara** to też taka odmiana, tyle że rozpowszechniona na mniejszym terenie (jak gwara poznańska) lub wśród jakiejś grupy ludzi (na przykład gwara uczniowska).

Wspólny język łączy Polaków i odróżnia nas od innych narodów. A **naród** to duża grupa ludzi, którzy mają wspólne: historię, obyczaje, język oraz kulturę, i czują się inni od pozostałych narodów.

Wspólną kulturę tworzą ważne dla Polaków książki, filmy, obrazy, budowle, utwory muzyczne, przysłowia... Inne narody albo ich nie znają, albo przywiązują do nich znacznie mniejszą wagę niż my.

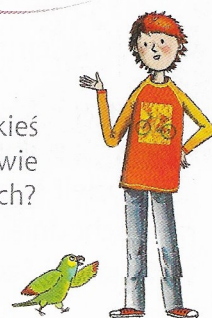
5. Jakim dialektem lub gwarą mówią mieszkańcy twoich okolic? Wskaż kilka różnic między ich mową a językiem ogólnopolskim.

6. Co to jest naród?

7. Podaj przykłady dzieł, które należą do polskiej kultury narodowej.

No tak, co kraj,
to obyczaj.

A jest jakieś
polskie przysłowie
o papugach?

Polskie święta i obyczaje

Oprócz języka Polaków łączą wspólne zwyczaje. Niektóre różnią się od zwyczajów innych narodów. Na przykład Francuzi nie świętują Wigilii Bożego Narodzenia. Do uroczystego posiłku zasiadają po powrocie z pasterki – w środku nocy!

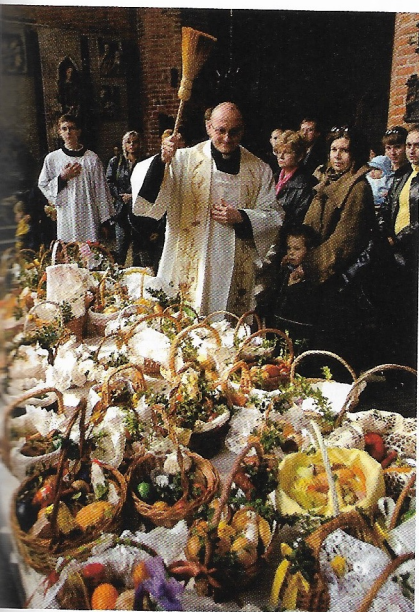
dwór – duży dom na wsi,
w którym kiedyś mieszkali dość
zamożni ludzie

Przyjrzyjmy się niektórym polskim obyczajom.

Zamożni mieszkańcy dawnej Polski uwielbiali kuligi. Sanie – a mogło ich być na przykład piętnaście – pędziły od dworu* do dworu. W każdym najpierw się jadło i pito, a potem przychodziła kolej na tańce. I znowu do sań...

Święcenie pokarmów w Wielką Sobotę to zwyczaj, który dotarł do Polski w XIV wieku. Początkowo święcono tylko baranka z ciasta chlebowego.

Zwyczaj ubierania choinki wywodzi się z pogranicza Francji i Niemiec. Do nas przywędrował w XIX wieku. Wcześniej Polacy przystrajali domy gałązkami jodły, świerku lub sosny.

?

8. Opowiedz, jak świętuje się Boże Narodzenie w twoim domu.

9. Podaj przykłady polskich zwyczajów, o których nie ma mowy w podręczniku.

Ćwiczenie. Narysuj w zeszycie mapę twojego regionu – tak jak umiesz. Zaznacz na niej i podpisz te miejsca, które, twoim zdaniem, powinien odwiedzić każdy turysta.

?

A. Wymień te miejsca w Polsce, które uważasz za najciekawsze. Uzasadnij swój wybór.

B. Opisz cechy twojego regionu, o których nie mówi podręcznik.

C. Podaj trzy przykłady dawnych polskich zwyczajów.

Zapamiętaj!

- Region to część kraju, która różni się od innych części krajobrazem, historią i kulturą.
- Polska jest krajem nizinnym. Dzieli się na sześć głównych regionów: Wielkopolskę, Małopolskę, Śląsk, Mazowsze z Podlasiem, Warmię i Mazury oraz Pomorze.
- Oprócz języka ogólnopolskiego niektórzy mieszkańcy Polski używają dialektów i gwar.
- Naród to duża grupa ludzi, którzy mają wspólne: historię, obyczaje, język i kulturę, oraz czują się inni od pozostałych narodów.